

3. *Економічний енциклопедичний словник: у 2 т., Т.1 / Мочерний С.В. [та ін.]; за ред. С.В. Мочерного. – Львів: світ, 2005. – 616 с.*
4. *Кадемія М. Ю. Інформаційно-комунікаційні технології навчання персоналу : термінолог. словник / М. Ю. Кадемія. – Л.: Вид-во «СПОЛОМ», 2009. – 260 с.*
5. *Інвестиційно-інноваційний термінологічний словник / [ред. Н. І. Редіна]. – Дніпропетровськ: ДДФА. – 2004. – 124 с.*
6. *Яковець Ю. В. Эпохальные инновации XXI века / Ю. В. Яковець. – М: Экономика, 2004. – 264 с.*
7. *Антонюк Л. Л. Інновації: теорія, механізм розробки та комерціалізації: монографія / Л. Л. Антонюк, А. М. Поручник, В. С. Савчук. – К.: КНЕУ, 2003. – 394 с.*
8. *Завлин П. Н. Оценка эффективности инноваций / П. Н. Завлин, А. В. Васильов. – М.: Бизнес-пресса, 1998/ – 216 с.*
9. *Войнаренко М. П. Інноваційний розвиток підприємств: аналіз та оцінки : монографія / М. П. Войнаренко, А. В. Череп, Л. Г. Олейнікова [та ін.]. – Хмельницький : ХНУ, 2010. – 437 с.*
10. *Гончаров В. Фактори інвестиційної привабливості туристичних підприємств України / В. Гончаров, О. Горова // Схід. – 2006. – № 1 (73). – С. 35–39.*
11. *Войнаренко М. П. Інноваційний розвиток підприємств: аналіз та оцінки : монографія / М. П. Войнаренко, А. В. Череп, Л. Г. Олейнікова [та ін.]. – Хмельницький : ХНУ, 2010. – 437 с.*
12. *Журавльова С.М. Стратегія інноваційної діяльності на підприємствах готельного господарства [Електронний ресурс] / С.М. Журавльова // Економіка. Управління. Інновації. – 2012. – №2 (8). – Режим доступу: // tourlib.net/statti_ukr/zhuravljova.htm.*

УДК 338.2:330.322

М.І. СТЕГНЕЙ

доктор економічних наук, професор,
декан факультету економіки, управління та інженерії,
Мукачівський державний університет,
м. Мукачево, Україна,

І.О. ІРТИЦЕВА

доктор економічних наук, професор,
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова,

І.С. КРАМАРЕНКО

кандидат економічних наук, доцент,
Миколаївський міжрегіональний інститут розвитку людини Університету «Україна»,
м. Миколаїв, Україна

ФІНАНСОВІ РЕЗЕРВИ НАЦІОНАЛЬНОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Для забезпечення комплексного аналізу стану та динаміки формування й використання національного фінансового потенціалу інвестиційної діяльності, необхідно систематизувати основні види джерел фінансування інвестиційних процесів. Зокрема, на основі проведених досліджень можна виокремити такі класифікаційні ознаки фінансових інвестиційних ресурсів:

1) За рівнем формування й оцінки:

- глобальний інвестиційний капітал, що формується на міжнародних фондових і кредитних ринках, кошти міжнародних організацій та інтеграційних утворень, що можуть спрямовуватися в реальний чи фінансовий сектор країни;

- національний (макроекономічний) інвестиційний капітал, тобто фінансові потоки, що формуються на рівні національної економіки або залучаються із зовнішніх джерел та через відповідні організаційно-фінансові механізми спрямовуються в інвестування пріоритетних галузей чи процесів;

- регіональний фінансовий капітал (мезорівень) – фінансові ресурси, що формуються на рівні регіону, або залучаються із зовнішніх джерел і можуть бути спрямовані в інвестування проектів регіонального значення;

- підприємницький (макрорівень) – сукупність власних та залучених фінансових ресурсів, що спрямовуються в інвестування підприємницької діяльності.

2) У залежності від умов залучення й використання:

- власні фінансові інвестиційні ресурси, що знаходяться у володінні об'єкту інвестування та можуть бути використані ним для власного розвитку. До таких джерел на макрорівні відноситься насамперед прибуток та амортизаційні відрахування. На мезо- й макрорівні додатковими власними джерелами інвестування, окрім прибутку, є бюджетні кошти (видатки розвитку).

- залучені фінансові інвестиційні ресурси – кошти, що залучаються із зовнішніх та внутрішніх джерел на умовах гарантування права на частку у розподілі кінцевого інвестиційного результату (прибуток, дивіденди, виплати, відсотки тощо), а у деяких випадках участі в управлінні інвестиційною власністю. На макрорівні до таких джерел відносяться насамперед: іноземні інвестиції, акціонерний капітал, реалізація цінних державних паперів серед населення, міжнародні фонди та організації.

- позикові фінансові інвестиційні ресурси, що залучаються на умовах повернення, платності, цільового призначення та забезпеченості.

3) За рівнем участі в інвестиційному процесі:

- прями – фінансові потоки, що спрямовуються безпосередньо у фінансування інвестиційного процесу;

- опосередковані – фінансові ресурси, які спрямовані у розвиток окремих складових інвестиційного потенціалу, проте не обліковуються як безпосередньо інвестиції. До цієї категорії можна віднести фінансування науки, охорони здоров'я, культури, що здійснюють вплив на формування людського капіталу та підвищують рівень інвестиційного потенціалу.

У структурі фінансових резервів інвестиційного потенціалу значна частка належить прямим іноземним інвестиціям в Україну, питома вага яких внаслідок девальвації національної валюти становить у середньому 58%. Проте, як показують дослідження, лише незначна частина прямих іноземних інвестицій використовується для капітальних вкладень. На думку Коваленко Ю.М. та Мельничук, «Україна має радикально змінити пріоритети прямого іноземного інвестування, переорієнтувати їх з екстенсивного на інтенсивний та інноваційний напрям. Проте не варто забувати, що активізація останньої потребує комплексного підходу» [1]. Вагомим чинником збільшення потоків іноземних інвестицій є покращення інвестиційного клімату та розроблення механізмів ефективного перерозподілу інвестицій в пріоритетні з позицій сталого розвитку сектори.

Достатньо вагомим резервом інвестиційного потенціалу є іноземні інвестиції з України, частка яких на сьогоднішній день складає у середньому 9% у структурі фінансового потенціалу країни та має тенденцію до зростання. Збільшення обсягів іноземних інвестицій з країни у періоди дестабілізації викликані декількома причинами: намагання великого бізнесу та вітчизняних інвесторів захистити часину капіталу внаслідок непрогнозованості макроекономічної та політичної ситуації; уникнення оподаткування частини прибутків; використання офшорних схем для відмивання капіталу, утвореного в «тіньовому» секторі економіки. З огляду на це, використання інвестиційного потенціалу у повному обсязі для забезпечення економічного зростання потребує насамперед розроблення ефективних організаційно-правових й економічних

механізмів детінізації та деофшоризації економіки. Зокрема, до заходів, що сприятимуть активізації цих процесів науковці Касич А.О. та Анурова-Приходько І.О. відносять:

- «розроблення та виконання довгострокової державної політики із підвищення рівня інвестиційної привабливості країни, в межах якої необхідно передбачити підтримку та заохочення через запровадження пільг та гарантій на загальнодержавному рівні;

- введення жорсткого контролю за можливими тіньовими потоками, які виводяться з країни та можуть бути інвестовані у розвиток;

- підвищення контролю за потоками прямих іноземних інвестицій, які надходять з офшорних територій та мінімізація корупційних схем, що перешкоджають реалізації прямого інвестування на державному та регіональному рівнях»[2].

Дослідження показали, що не зважаючи на кризові явища в економіці, банківський сектор та сектор небанківських фінансово-кредитних установ наразі володіє достатньо потужним інвестиційним потенціалом. Зокрема, за даними НБУ, обсяг інвестиційного портфелю банківської системи у 2017 році сягнув 342 млрд. грн. і збільшився порівняно з 2010 роком майже в 3 рази, а інвестиційний капітал небанківських фінансово-кредитних установ складав 16,4 млрд. грн. Разом з цим, банківські установи не здійснюють активної інвестиційної діяльності в реальному секторі економіки, а внаслідок зростання ставки позикового відсотка виступають занадто «додорогим» інвестиційним ресурсом для більшості вітчизняних підприємств.

Важливим резервом інвестиційного потенціалу є заощадження населення. Для того щоб задіяти це джерело, необхідно вирішити проблеми компенсації внесків і здійснити низку заходів щодо відродження довіри до банківської системи. При цьому особисті заощадження є стабільним і надійним джерелом, що збільшується, - це кумулятивна величина. Але в умовах інфляційної економіки може спостерігатися процес зростання нагромаджень і зниження купівельної спроможності населення, що, природно, відбивається на одержанні прибутку й інвестиційному процесі як окремих структур, так і держави [3].

Таким чином, проведений аналіз сучасного стану та рівня використання фінансового потенціалу національної економіки дозволяє зробити такі висновки:

1) не зважаючи на фінансову кризу та прецесійні процеси, вітчизняна економіка має значний запас фінансових інвестиційних резервів, що при створенні відповідних умов можуть бути мобілізовані для економічної стабілізації та зростання;

2) наявний фінансовий потенціал не достатньо використовується в реальних інвестиційних процесах внаслідок відсутності ефективних механізмів залучення та перерозподілу фінансових ресурсів інвестиційного спрямування ;

3) попри скорочення обсягів зовнішнього інвестування, спостерігається тенденція до зростання залежності інвестиційного потенціалу національної економіки від зовнішнього капіталу та ситуації на міжнародних фінансових ринках;

4) слабка позиція держави як головного стабілізуючого фактору на фінансовому та інвестиційному ринку знижує рівень довіри населення та зацікавленості потенційних інвесторів в довгостроковому інвестуванні.

5) масштабне залучення фінансових ресурсів інвестиційної діяльності та їх перетворення в ефективний інвестиційний продукт гальмується насамперед негативним інвестиційним кліматом, відсутністю дієвих реформ, не прогнозованістю розвитку економічної й політичної ситуації в країні.

Підвищення ефективності процесів формування фінансового потенціалу та його перетворення на дієвий інвестиційний ресурс розвитку економіки потребує:

- розроблення комплексної інвестиційної стратегії та ефективних організаційно-економічних механізмів їх реалізації, забезпечених відповідними нормативно-правовими актами;

- реалізації ряду реформ, спрямованих на покращення інвестиційного клімату та зниження інвестиційних ризиків;
- активізації та раціоналізації державної інвестиційної діяльності у пріоритетних сферах національного розвитку;
- удосконалення механізмів функціонування фінансового ринку та фондової біржі;
- формування механізмів активного залучення банківського сектору та небанківських фінансово-кредитних установ в реальні інвестиційні проекти.

Список використаних джерел:

1. Коваленко Ю.М. *Прямі іноземні інвестиції: національний та міжнародний аспект*/Ю.М. Коваленко, Т.О. Мельничук// *Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України.-2014.- С. 112-120, с. 119*
2. Касич А.О. *Рух прямих іноземних інвестицій в Україну через призму глобальних тенденцій*/А.О. Касич, І.О. Анурова-Приходько// *Інвестиції: практика та досвід.-2018.- № 2.-С. 5-9, с. 8*
3. Гуткевич С.О. *Інвестування: міжнародний досвід. Монографія*/ С.О.Гуткевич, П.О.Сидоренко, А.С. Соломко, Р.Смик, В.Рябенко; за заг. ред. проф.Гуткевич С.О. – Харків «Діса плюс», 2017.
4. Стегней, М. І. *Фінансове забезпечення місцевих бюджетів в умовах адміністративно-територіальної реформи* / М. І. Стегней, І. В. Лінтур, Я. В. Голубка // *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки / Відпов. ред. Н.І. Шашкова. – Херсон, 2016. – Випуск 17. Частина 1 : Економічні науки. – С.93-95.*

УДК 005.21:001.895:658.11

О.В. ФЕЄР

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту та управління економічними процесами,
Мукачівський державний університет,
м. Мукачеве, Україна

СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

Конкурентоспроможність кожного підприємства напруму залежить від того наскільки інноваційно активним воно є. Відповідно до Закону України «Про інноваційну діяльність» «інноваційна діяльність – діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг» [1]. В свою чергу під інноваційним розвитком підприємства розуміють досягнення стратегічних цілей і завдань підприємства через формування і реалізацію його інноваційного потенціалу [2, с.33].

Україна як держава, а відповідно суб'єкти господарювання, які формують основу її економіки недостатньо інноваційно активні. Це відображається і в міжнародних рейтингах, зокрема у Bloomberg Innovation Index.

Інноваційний індекс (Innovation Index) формується із 7 показників, згідно яких оцінюється місце країни в загальному рейтингу:

- дослідження і розробка (R&D-intensity);
- виробництво доданої вартості (Manufacturing Value-added);
- продуктивність (Productivity);
- кількість високих технологій (High-tech Density);
- ефективність вищої освіти (Tertiary efficiency);
- концентрація дослідників (Researcher Concentration);

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>